

POSITIONERING VAN DE HBO-JURIST_

Programmaboekje

Welkom

Beste collega's,

Welkom bij de HBO-Rechtendag 2022. Wat fijn dat we elkaar weer fysiek kunnen ontmoeten! Dit jaar organiseren de HAN University of Applied Sciences en Hogeschool Leiden gezamenlijk de HBO-Rechtendag. Collega's van beide opleidingen hebben zich ingezet om een mooi programma te verzorgen over een relevant en actueel thema. Het centrale thema van vandaag is **de positionering van de hbo-jurist**. De aanleiding voor dit thema is het arbeidsmarktonderzoek dat in opdracht van het Landelijk Opleidings Overleg is uitgevoerd en op deze dag wordt gepresenteerd. Onder de noemer van verschillende actuele dilemma's "weten v. doen", "traditie v. innovatie", "nationaal v. internationaal" en "didactiek" verzorgen collega-docenten de workshops in onderstaand programma.

We wensen jullie veel plezier en inspiratie toe vandaag.

Jos Janssen, opleidingsmanager HBO-Rechten, HAN

Tanja van den Berge, onderwijsmanager HBO-Rechten, Hogeschool Leiden

Overzicht programma

12.30 tot 13.30 uur: inloop en lunch – *Ruitenberglaan 27*

13.30 tot 13.30 uur: welkomstwoord – *Ruitenberglaan 31*

Manon Eustatia, academiedirecteur Rechten HAN

13.40 tot 14.30 uur: plenaire start - *Ruitenberglaan 31*

Arbeidsmarktonderzoek + discussie

14.40 tot 15.00 uur: pauze – *Ruitenberglaan 27*

Koffie en thee, naar workshops

15.00 tot 15.45 uur: workshopronde 1 – *Ruitenberglaan 27*

Onder 4 thema's: weten versus doen, traditie versus innovatie, nationaal versus internationaal en didactiek

15.45 tot 16.00 uur: pauze – *Ruitenberglaan 27*

Koffie en thee, wisselen van workshop

16.00 tot 16.45 uur: workshopronde 2 – *Ruitenberglaan 27*

Onder 4 thema's: weten versus doen, traditie versus innovatie, nationaal versus internationaal en didactiek

16.45 tot 18.30 uur: borrel en diner – *Ruitenberglaan 27*

Informatie workshops ronde 1

Thema: weten versus doen

Workshop 1: preventive Law: de finale

We zullen in die workshop vertellen over de module waarmee we onlangs de Gouden zandloper Legal Education & Research 2022 wonnen (zie www.zuydfinale.nl). Dit is de laatste module van onze opleiding. Een laatste krachtmeting, waarin we studenten vragen om aan de hand van de design thinking methode een concreet en eigentijds product. Dat product moet een concrete bijdrage leveren aan de verbetering van juridische dienstverlening, de toegang tot recht en de *body of knowledge* op het gebied van [preventive law](#). Het moet met andere woorden juridische problemen helpen voorkomen, of bijdragen aan de-escalatie.

We vertellen waarom we de module hebben ontwikkeld. Wat waren de achterliggende doelstellingen? Hoe ziet het programma eruit? Wat moeten studenten doen en opleveren? Hoe worden ze beoordeeld? Wat betekent dit voor de betrokken docenten? We gaan zowel in op de didactiek (waaronder ook de toetsing) als de inhoud van dit programmaonderdeel en vertellen wat heeft gewerkt en wat beter kan.

Preventive law: de finale wijkt in bijna alles af van het overige programma. Wat maakt nu dat uitgerekend deze module is genomineerd voor de Gouden zandloper en wat maakt dat we deze prijs uiteindelijk mochten meenemen naar het zuiden?

De workshop wordt gegeven door docent, mede-initiator en ontwikkelaar Lucas Lieverse, docent Jannie Bruls en Alumni Steven Debie en Danëlle Jacobs van Zuyd Hogeschool.

Thema: traditie versus innovatie

Workshop 2: creatief denken over afstuderen

Het doel van deze workshop is om out-of-the-box te denken over afstuderen om op die manier wat lucht te krijgen in onze enigszins vastzittende ideeën over afstuderen, (en dus niet om meteen realiseerbare plannen te hebben). De aanpak is lichtjes gebaseerd op de principes van design thinking. De workshop is een afgeleide van een workshop die we eerder dit jaar hebben gegeven aan 100 juristen van de rechtbank Gelderland.

Deze workshop wordt gegeven door Jos Rutten en Lilith Brouwer van het Juridisch innovatielab.

Thema: traditie versus innovatie

Workshop 3: LTA-workshop: Handige Legal Tech tools in het HBO-Rechten onderwijs (deel 1)

De Legal Tech Alliantie (LTA) is hét samenwerkingsverband van alle HBO-Rechten opleidingen in Nederland. De LTA heeft als doel het bevorderen van kennis en de positie van techniek, IT en innovatie in het rechtenonderwijs. In deze workshop laten verschillende opleidingen vanuit het hele land in korte pitches zien op welke manier zij Legal Tech tools inzetten in hun onderwijs. Verdeeld over twee verschillende workshops worden circa 8 voorbeelden gepitcht. De workshops deel 1 en deel 2 zijn afzonderlijk te volgen.

In workshop 1 komen aan bod: (i) Informatievaardigheden: slim(mer) zoeken en vinden en (ii) Legal Tech bij onderzoek en afstuderen.

Deze workshop wordt gegeven door verschillende docenten/leden van LTA.

Thema: traditie versus innovatie

Workshop 4: Web of Law

In de afgelopen twee jaar hebben Universiteit Maastricht en Zuyd Hogeschool hun krachten gebundeld en onderwijsmateriaal ontwikkeld om studenten om te leren gaan met de door Universiteit Maastricht ontwikkelde applicatie Web of Law. Bij het traditionele jurisprudentieonderzoek is een samenhang tussen uitspraken pas te vinden na een uitgebreide inhoudelijke analyse. Web of Law vereenvoudigt die uitgebreide analyse door op basis van jouw zoekvraag belangrijke uitspraken gevisualiseerd in een netwerk weer te geven met een groter/kleiner bolletje (afhankelijk van het aantal verwijzingen) dan de overige uitspraken. De relaties tussen de uitspraken worden weergegeven met lijntjes. Zo zie je in 1 oogopslag welke jurisprudentie relevant is op basis van jouw zoekvraag en wat de relatie tot de andere uitspraken is.

Deze workshop wordt gegeven door docent Claudia Hocks van Zuyd Hogeschool.

Thema: nationaal versus internationaal

Workshop 5: creathon for Change makers - building your network around te world

Het Landelijk beroeps- en opleidingsprofiel HBO-Rechten stelt dat het in de huidige maatschappij noodzakelijk is dat de opleidingen ervoor zorgen dat alle studenten met een vorm van internationalisering in aanraking komen. Niet alle studenten hebben de kans om naar het buitenland te gaan voor een stage of uitwisseling. Ons doel is om elke student een internationale ervaring te kunnen bieden. Dit kan binnen een traject waarbij studenten van onze opleiding online samenwerken met studenten van universiteiten in de global south, bijvoorbeeld in online creathons, waarbij studenten in gemengde, interdisciplinaire groepen samenwerken aan maatschappelijke vraagstukken. Deze ervaring kan bijdragen aan een open houding van studenten, een internationale oriëntatie en kan bijdragen aan hun wendbaarheid en weerbaarheid.

Deze workshop wordt gegeven door docent Willemijn Hirzalla – Leenhouts van de Hogeschool Leiden.

Thema: didactiek

Workshop 6: integratie inspiratie

De maatschappij verandert. Studenten die te maken krijgen met een juridische kwestie moeten niet alleen kennis hebben van het recht, maar ze moeten op allerlei manieren leren omgaan met de materie.

In deze workshop kruipen jullie in de huid van de student en laten we jullie zien hoe real life casuïstiek uit de rechtspraktijk geïntegreerd kan worden met communicatieve en professionele beroepsvaardigheden.

De docenten recht en communicatie die deelnemen aan de workshop krijgen concrete tools aangereikt om de slimme, snelle en praktische studenten van deze generatie te inspireren.

Deze workshop wordt gegeven door docenten Rogier van Dam, Anouk Hofmeijer-Schreurs, Ellen van Huffelen, Daniël de Jong, Mascha van Vark, Daisy van der Wagen-Huijskes en Sandra Westerdijk van het kennisteam 'Integratie' van de HAN University of Applied Sciences.

Thema: didactiek

Workshop 7: hacken voor juristen

Studenten van de opleidingen HBO-Rechten, Finance & Control, Bedrijfskunde, Bouwkunde en Engineering werkten / “hackten” samen gedurende drie dagen aan duurzaamheidsvraagstukken uit het bedrijfsleven. Naomi vertelt in deze workshop waar deze methode toe geleid heeft, deelt haar ervaringen en laat de deelnemers nadenken hoe zij zelf dergelijke werkvormen kunnen toepassen in hun onderwijs.

Deze workshop wordt gegeven door docent Naomi Giling.

Informatie workshops ronde 2

Thema: weten versus doen

Workshop 8: Legal Design/De designcyclus: een duik in de doelgroep

De beroepspraktijk is geholpen met echte oplossingen. Die krijg je sneller als je als (student)onderzoeker al vroeg in het onderzoeksproces de doelgroep (gebruiker) betreft. Dat doe je door gebruiksonderzoek in te zetten bijvoorbeeld in het testen van juridische teksten en processen. Gebruiksonderzoek geeft inzicht in het daadwerkelijke probleem. Vanuit dat probleem kan aan een relevante oplossing voor de beroepspraktijk worden gewerkt. In deze workshop vertellen wij je wanneer je gebruiksonderzoek kunt inzetten, hoe je gebruiksonderzoek opzet en uitvoert. Mocht er gelegenheid voor zijn, geven we je ook graag een rondleiding in het Usability Lab van de HAN.

Deze workshop wordt gegeven door docenten/ onderzoekers Amber Oomen-Delhaye en Bas Kerssies van de HAN University of Applied Sciences.

Thema: weten versus doen

Workshop 9: Master Toegepast Recht: de meerwaarde van een doener op masterniveau

De master Toegepast Recht is een net gestarte voltijdsopleiding aan de Hanzehogeschool, een zogenaamde professionele doorstroommaster voor HBO-juristen. De nieuwe master leidt studenten op die binnen organisaties vanuit hun juridische expertise bijdragen aan oplossingen van complexe praktijkvraagstukken; een opleiding tot meedenkjurist of hoe-kan-het-weljurist. Het werkveld heeft behoefte aan dergelijke juristen en HBO-juristen zijn meer dan gemiddeld gemotiveerd om een master te doen na hun bacheloropleiding. Kernwoorden van de opleiding zijn praktijk-, context- en ontwikkelingsgericht. Maar hoe leiden we die jurist op die zich duidelijk onderscheid van de klassieke WO-jurist? De workshop geeft inzicht in vragen als: Wat doet een hoe-kan-het-weljurist eigenlijk en hoe bereiden we studenten voor op die rol? Wat bepaalt het niveau van een professionele master: kennis, skills, professionele ontwikkeling? Hoe toets en meet je dat niveau? Welke didactiek past bij een dergelijke opleiding en hoe zorg je ervoor dat zowel studenten als docenten deze didactiek omarmen.

Deze workshop wordt gegeven door docent-onderzoeker Ina Wolting van Hanzehogeschool Groningen.

Thema: traditie versus innovatie

Workshop 10: innovatie: moeten we alles wat kan en mag ook willen?

Het werkveld vraagt om wendbare en reflectieve professionals. Het is daarvoor niet langer genoeg dat studenten zich tijdens hun studie uitsluitend richten op de traditionele inhoud van hun opleiding en toekomstige beroep. Het is ook belangrijk dat zij kennismaken met andere professionals en samen met hen de kaders bepalen voor de toekomst van hun werkveld.

Tijdens deze bijeenkomst presenteren Marith Dieker (Academie Engineering en Automotive), Ellen Lakens-van Veldhoven (Academie Rechten), Lieske van Wifferen (Academie Rechten) en Theo Theunissen (Academie IT en mediadesign) van HAN University of Applied Sciences, de bevindingen van een onderzoek dat zij samen hebben uitgevoerd. Aan de hand van de ontwikkelingen rondom autonome auto's stellen zij vast dat studenten ICT en Automotive vooral leren wat de technische mogelijkheden zijn: kan het? Op dezelfde manier leren studenten HBO-Rechten om het juridisch kader te schetsen: mag het? De onderzoekers stellen dat het belangrijk is dat de verschillende beroepsgroepen samen het antwoord zoeken op de ethische vervolgvraag: als het kan en mag, moeten we het dan ook altijd willen?

Deze workshop wordt gegeven door docenten Marith Dekker, Ellen Lakens-van Veldhoven, Lieske Wifferen en Theo Theunissen van HAN University of Applied Sciences.

Thema: traditie versus innovatie

Workshop 11: LTA-workshop: Handige Legal Tech tools in het HBO-Rechten onderwijs (deel 2)

De Legal Tech Alliantie (LTA) is hét samenwerkingsverband van alle HBO-Rechten opleidingen in Nederland. De LTA heeft als doel het bevorderen van kennis en de positie van techniek, IT en innovatie in het rechtenonderwijs. In deze workshop laten verschillende opleidingen vanuit het hele land in korte pitches zien op welke manier zij Legal Tech tools inzetten in hun onderwijs. Verdeeld over twee verschillende workshops worden circa 8 voorbeelden gepitcht. De workshops deel 1 en deel 2 zijn afzonderlijk te volgen.

In workshop 2 komen aan bod: (i) (Bestuursrechtelijke) beslisbomen bouwen en (ii) Contracteren met document assembly.

Deze workshop wordt gegeven door verschillende docenten/leden van LTA.

Thema: traditie versus innovatie

Workshop 12: de jurist en de sociale advocatuur: een goed stel?

De sociale advocatuur verkeert al een aantal jaren in zwaar weer. Ontoereikende vergoedingen, toenemende complexiteit van zaken en veroudering van de sociale advocatuur zijn een aantal belangrijke oorzaken die tot de huidige problematiek hebben geleid.

In deze workshop bespreken wij de mogelijkheden die de HBO-jurist heeft om in de sociale advocatuur werkzaam te zijn. Bij de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland (VSAN) zijn alleen al bijna 400 kantoren aangesloten. Wat zijn de initiatieven die vanuit de beroepsgroep reeds worden ondernomen? Welke ontwikkelingen zijn er gaande in het stelsel van de gefinancierde rechtsbijstand? In hoeverre is de HBO-jurist voldoende toegerust om deze stap te maken? Een interactieve workshop gericht op de toekomst van onze HBO-juristen.

Deze workshop wordt gegeven door docent Marcel Heijnneman van de Hogeschool Leiden.

Thema: didactiek

Workshop 13: Street Law

Jasper Brik en Sarah Elyounoussi van Windesheim in Almere delen hun ervaringen met Street Law, een concept overgewaaid uit de VS waarbij studenten actief aan de slag gaan met juridische vraagstukken van de straat. Zij brengen hun bevindingen en visie op het vraagstuk ook weer terug naar diezelfde straat. Studenten gaan actief aan de slag met toegang tot het recht, verbeteren hun juridische vaardigheden en kritische blik en leren te communiceren over het recht in begrijpelijke taal. In de workshop gaan de deelnemers nadenken over het eigen onderwijs en hoe Street Law daarin een plek kan krijgen.

Kijk ook eens op de instagrampagina van Street Law:

https://instagram.com/streetlaw_windesheimalmere?igshid=YmMyMTA2M2Y=

Deze workshop wordt gegeven door docenten Jasper Brik en Sarah Elyounoussi van Windesheim.

Thema: didactiek

Workshop 14: De (professionele) beroepsidentiteit van de hbo-jurist van de toekomst

In het Landelijk profiel HBO jurist 2025 staat dat afgestudeerden 'een passende beroepsidentiteit en manier van denken [moeten] ontwikkelen'. Op basis van theoretische inzichten en onderzoeksresultaten naar professionele identiteit onderzoeken we in deze workshop op een interactieve manier de aspecten van de term 'beroepsidentiteit'. Wat wordt ermee bedoeld? In hoeverre verschilt het van het concept van professionele identiteit? Waarom is het van belang en op welke manieren kun je in het onderwijs aandacht besteden aan de vorming van een beroepsidentiteit? Het uitgangspunt is om beter voor ogen te krijgen hoe studenten kunnen leren over hun beroepsidentiteit, op welke manieren aspecten van de beroepsidentiteit al terugkomen in het HBO-rechtenonderwijs en de wijze waarop dit verder ontwikkeld zou kunnen worden.

Deze workshop wordt gegeven door onderzoeker Chevy van Dorresteyn van het Onderzoeksinstituut Research Child Development and Education aan de Universiteit van Amsterdam en coördinator Rosa Möhrlein van het ervaringsonderwijsprogramma (ALP) aan de Amsterdam Law School (UvA). Rosa Möhrlein!